

Sygn. akt II KO 39/13

POSTANOWIENIE

Dnia 27 września 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący)

SSN Rafał Malarski (sprawozdawca)

SSN Andrzej Ryński

w sprawie **P. G.**

skazanego za przestępstwa określone w art. 148 § 1 d.k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 27 września 2013 r.,

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania,

prawomocnie zakończony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 12 października 1999r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Wojewódzkiego w O.

z dnia 16 czerwca 1998 r.,

na podstawie art. 544 § 3 k.p.k. w zw. z art. 542 § 1 k.p.k. w zw. z art. 540 § 3 k.p.k.

oraz art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982r. prawo o adwokaturze (Dz. U z

2009r., Nr 146, poz. 1188 ze zm.) w zw. z § 14 ust. 4 pkt 1 oraz § 2 ust. 3

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat

za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów

nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013r., poz. 461) w zw.

z art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z art. 619 § 1 k.p.k. w zw. z art. 639 k.p.k. w zw. z

art. 636 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić wniosek o wznowienie postępowania;**
- 2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz wyznaczonego z urzędu adw. M. D. - Kancelaria Adwokacka**

kwotę 442,80 zł (czterysta czterdzieści dwa i 80/100), w tym 23 % podatku VAT, za sporządzenie i złożenie wniosku o wznowienie postępowania ;
3. obciążyć wnioskodawcę kosztami procesu za postępowanie wznowieniowe.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 12 października 1999r., utrzymującym w mocy wyrok Sądu Wojewódzkiego w O. z dnia 16 czerwca 1998r., P. G. został skazany za cztery przestępstwa z art. 148 d.k.k. i in.; karę łączną ukształtowano na poziomie 25 lat pozbawienia wolności.

Obrońca P. G. złożył wniosek o wznowienie postępowania, domagając się w nim uchylenia wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Wnioskodawca podał, odwołując się do treści art. 540 § 3 k.p.k., że potrzeba wznowienia postępowania na korzyść skazanego wynika z rozstrzygnięć organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską, mianowicie trzech wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu.

W pisemnej odpowiedzi na wniosek prokurator Prokuratury Generalnej wniósł o jego oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania należało uznać za niezasadny. Wnioskodawca za podstawę wznowienia postępowania przyjął art. 540 § 3 k.p.k., zwracając uwagę na trzy orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, w których rozstrzygana była kwestia niedoprowadzenia oskarżonych na rozprawę apelacyjną, a w których stwierdzono naruszenie Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950r. (Dz. U. z 1993r. Nr 61, poz. 284 ze zm.- zwaną dalej Konwencją). Żadne z tych orzeczeń nie zapadło jednak w sprawie dotyczącej bezpośrednio P. G. Obrońca wywodzi jednak, że orzeczenia organów międzynarodowych wydanych w stosunku do innych osób, które oparte są na analogicznych okolicznościach faktycznych, jak w niniejszej

sprawie, mogą być podstawą wznowienia postępowania także w stosunku do skazanego.

Nie sposób podzielić tego stanowiska. Zgodnie z art. 540 § 3 k.p.k., postępowanie wznawia się na korzyść oskarżonego, gdy potrzeba taka wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską. Już sama wykładnia językowa tego przepisu wskazuje, że chodzi tutaj o orzeczenie *in concreto* co do osoby, której rozważana kwestia wznowienia dotyczy. W przepisie mówi się bowiem o wznowieniu na korzyść oskarżonego, a więc o osobie składającej wniosek o wznowienie postępowania, akcentując tę kwestię poprzez umieszczenie jej w pierwszej części zdania. Dopiero w dalszej części przepisu wskazuje się na przesłankę potrzeby wznowienia w związku z orzeczeniem organu międzynarodowego. Mimo iż nie jest w tym przepisie dokładnie określone, o jakie rozstrzygnięcie chodzi, to sama budowa tego zdania wskazuje, że orzeczenie to powinno dotyczyć właśnie osoby, o której mowa w pierwszej części zdania, to jest oskarżonego. Potrzeba wznowienia ma wynikać z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego w konkretnej sprawie dotyczącej osoby składającej wniosek. Gdyby ustawodawcy przyświecał inny zamysł, zbytecznym postąpieniem byłoby w ogóle powoływanie w treści komentowanego przepisu oskarżonego jako konkretnej osoby. W przekonaniu Sądu Najwyższego już sama konstrukcja art. 540 § 3 k.p.k., poprzez określenie dopiero w drugiej kolejności przesłanki wznowienia, sugeruje, że powinno się ją odnosić właśnie konkretnie do osoby, której pozycja jest akcentowana i pierwszorzędna. Nie zmienia takiego podejścia fakt dość ogólnego określenia w przepisie, o jakie rozstrzygnięcie chodzi, bowiem, tak jak już wyżej wskazano, stylistyka przepisu daje podstawy do uznania, że mowa jest w nim o orzeczeniu odnoszącym się wprost do osoby wnioskującej. Silnie należy podkreślić, że instytucja wznowienia postępowania jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, co wynika wprost z nazwy Działu XI Kodeksu postępowania karnego, w którym została zamieszczona. W związku z tym uznać ją należy za instytucję wyjątkową, mającą zastosowanie w przypadkach szczególnych, gdy utrzymanie się prawomocnego orzeczenia, w związku z okolicznościami ujawnionymi już po jego uprawomocnieniu się, pociągałoby za sobą legalizację rażących uchybień czy to

prawa materialnego, czy procesowego. W związku z tym stosowana może być ona nadzwyczajnie, a więc jej przesłanki nie powinny być interpretowane rozszerzająco (*exceptiones non sunt extendendae*).

Rezultat wykładni gramatycznej znajduje wsparcie w regułach wykładni systemowej. Warto tu zwrócić uwagę na konstrukcję bardziej „abstrakcyjnej” podstawy wznowienia postępowania określonej w art. 540 § 2 k.p.k. Podstawą może być tutaj orzeczenie dotyczące zgodności z aktem nadrzędnym konkretnego przepisu, co może rodzić skutki wznowieniowe w sprawach, w których zakwestionowany przepis stanowił podstawę rozstrzygnięcia. Przesłanki zawarte w tym przepisie zostały sprecyzowane dokładnie i w zasadzie mocno zawężająco. Nie sposób więc uznać, że w przypadku komentowanego art. 540 § 3 k.p.k., mając na względzie nadzwyczajność instytucji wznowienia postępowania, miałyby być inaczej i wypadałoby nadawać mu sens tak bardzo szeroki, jak proponuje autor wniosku.

Ponadto na uwagę zasługuje cel wprowadzenia art. 540 § 3 k.p.k. Związany on jest ze zobowiązaniami Rzeczypospolitej Polskiej, w związku z przystąpieniem do organizacji międzynarodowych, w tym w szczególności związanych z ochroną praw człowieka, co łączy się również z poddaniem się orzecznictwu odpowiednich trybunałów. Zobowiązania państwa członkowskiego Rady Europy wyraża w tym zakresie art. 46 ust. 1 Konwencji. Stwierdzenie więc przez Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu naruszenia przez Polskę Konwencji w stosunku do konkretnej osoby rodzić może konieczność wznowienia postępowania celem naprawienia skutków tych uchybień, godzących w prawa danej osoby. Nie prowadzi to jednak do odstąpienia od zapatrywania, że wyroki strasburskie dotyczące innych osób nie mogą być traktowane jako abstrakcyjne podstawy wznowiania postępowania, albowiem rozstrzygają one o naruszeniu postanowień Konwencji w stosunku do konkretnych osób, w konkretnych sprawach, w konkretnych stanach faktycznych. Nie można zgodzić się zatem z poglądem, że podstawą wznowienia postępowania może być orzeczenie organu międzynarodowego dotyczące innej osoby w przypadku zaistnienia analogicznych okoliczności. Zważyć należy, że nawet w przypadku bardzo podobnych stanów faktycznych nie ma żadnych gwarancji wydania przez organ międzynarodowy identycznych rozstrzygnięć.

Każda sprawa ma wszak swoją specyfikę i o pełnym podobieństwie między nimi trudno mówić. Istnieje więc potrzeba wypowiedzenia się organu międzynarodowego *in concreto* i dopiero takie rozstrzygnięcie dotyczące strony postępowania wznowieniowego może stanowić podstawę uwzględnienia wniosku. Przedstawiony punkt widzenia oznacza kontynuację dotychczasowej linii orzeczniczej (zob. postanowienie SN z 24 listopada 2005r., III KO10/05, Lex nr 164382). Orzeczenia niedotyczące strony, jako niemające wpływu na jej prawa i obowiązki, nie mogą stanowić podstawy wznowienia z art. 540 § 3 k.p.k.

W podsumowaniu wolno zatem stwierdzić: **podstawą wznowienia postępowania karnego, określoną w art. 540 § 3 k.p.k., może być jedynie rozstrzygnięcie organu międzynarodowego zapadłe w sprawie i w odniesieniu do osoby, których dotyczy wnioski.**

Na rzecz obrońcy z urzędu zasądzono opłatę za sporządzenie i podpisanie wniosku o wznowienie postępowania.

Wnioskodawcę, który uiścił opłatę od wniosku, obciążono kosztami procesu za postępowanie wznowieniowe.